

Dovolání

Přípustnost dovolání není bez dalšího vyloučena, jestliže stěžovatelka vymezila předpoklady přípustnosti dovolání v souladu s § 241a odst. 2 občanského soudního řádu prostřednictvím otázky hmotného nebo procesního práva, na které závisí (resp. v případě jejího zohlednění mělo záviset) rozhodnutí odvolacího soudu a která byla uplatněna v odvolání, odvolací soud se s ní však nevypořádal nebo ji vypořádal jen fakticky (mlčky) tak, že zaujal právní názor, z něhož lze odpověď na uvedenou právní otázku nepřímou dovést. Nejvyšší soud musí v takovéto situaci posoudit, zda rozhodnutí odvolacího soudu není v příslušné části nepřezkoumatelné, což by zakládalo důvod vyhovění dovolání pro nemožnost posoudit jeho přípustnost z hledisek § 237 občanského soudního řádu. Nepůjde-li o tento případ, a tudíž odvolací soud se s předmětnou otázkou fakticky vypořádal, pak skutečnost, že v odůvodnění rozhodnutí není tato otázka výslovně zmíněna, nemůže bránit jejímu zodpovězení při rozhodování o přípustnosti dovolání. Odmítnutí dovolání pouze z tohoto důvodu by bylo porušením základního práva dovolatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. II.ÚS 1625/21 ze dne 24.11.2021)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti společnosti HAMPR SK s.r.o., sídlem S., Slovenská republika, zastoupené JUDr. T.Ch., advokátem, sídlem O., proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2021 sp. zn. 32 Cdo 3401/2020-473, za účasti Nejvyššího soudu, jako účastníka řízení, a společnosti SKATYL, spol. s r. o., sídlem O., zastoupené Mgr. Ing. P.K., MBA, LL.M., advokátem, sídlem O., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že usnesením Nejvyššího soudu ze dne 28. dubna 2021 sp. zn. 32 Cdo 3401/2020-473 bylo porušeno základní právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Toto rozhodnutí se ruší.

Z odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Ústavní stížností, jež byla Ústavnímu soudu doručena dne 17. 6. 2021, navrhla stěžovatelka zrušení v záhlaví uvedeného usnesení z důvodu porušení jejího základního práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

II. Shrnutí řízení před obecnými soudy

2. Stěžovatelka byla generálním dodavatelem stavby "Multifunkční dům Ostrava-Dubina". Akceptačním dopisem ze dne 18. 7. 2011 oznámila vedlejší účastnici, že byla vybrána k realizaci dodávky a montáže vodovodního řádu (přeložky vodovodu DN 500). Mělo jít o závaznou objednávku stěžovatelky a podnět k okamžitému zahájení prací. Vedlejší účastnice, která podepsala akceptační dopis, tyto práce ale nezačala. Dopisem ze dne 28. 7. 2011 sdělila stěžovatelce, že po vyhodnocení obsahu akceptačního listu s ní neuzavře smlouvu o dílo, nebudou-li jí poskytnuty záruky na úhradu navrhované smluvní ceny. Neúčast vedlejší účastnice na realizaci předmětného díla řešila stěžovatelka prostřednictvím jiné společnosti, které zaplatila částku o 786 000 Kč vyšší, než byla cena uvedená ve zmíněném akceptačním listu. Žalobou proti vedlejší účastnici se proto domáhala zaplacení této částky s příslušenstvím. Mezi účastníky bylo sporné, zda došlo k uzavření smlouvy o

dílo podpisem akceptačního listu. Vedlejší účastnice tvrdila, že akceptační list byl pouze objednávkou a teprve následně měl být nahrazen smlouvou o dílo, která uzavřena nebyla.

3. Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě (dále jen "krajský soud") ze dne 21. 2. 2014 č. j. 4 ECm 59/2011-64 byla žaloba zamítnuta z důvodu, že akceptační list neobsahoval závazek zhotovitele k provedení určitého díla. Neměla tak být dána jedna z podstatných náležitostí smlouvy o dílo, a tím ani základní předpoklad pro náhradu škody. Toto rozhodnutí zrušil Vrchní soud v Olomouci (dále jen "vrchní soud") usnesením ze dne 17. 3. 2015 č. j. 7 Cmo 274/2014-98, neboť podle jeho názoru akceptační list měl všechny podstatné náležitosti smlouvy o dílo. Pro závěr o platnosti smlouvy však bylo určující, zda její uzavření podpisem akceptačního listu odpovídalo vůli obou smluvních stran. Zodpovězení této otázky mělo být předmětem dalšího dokazování. Krajský soud se měl zabývat také otázkou důvodnosti uplatněného nároku z titulu odpovědnosti za zavinění v předsmluvním stadiu, resp. předsmluvní odpovědnosti (*culpa in contrahendo*).

4. Po doplnění dokazování krajský soud rozsudkem ze dne 11. 11. 2015 č. j. 4 ECm 59/2011-130 znovu rozhodl o zamítnutí žaloby. Neměl totiž za prokázané, že by smluvní strany považovaly akceptační list za smlouvu o dílo. K předsmluvní odpovědnosti podle § 415 a 420 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen "občanský zákoník"), v obecné rovině uvedl, že byla-li by dána, pak by škodu mohly tvořit zejména náklady, které byly vynaloženy v souvislosti s jednáním stran o uzavření smlouvy a přípravou návrhu smlouvy mezi stranami. Nešlo by o totožnou škodu s tou, jež by vznikla určité smluvní straně pro nesplnění závazků druhou smluvní stranou po uzavření smlouvy. Stěžovatelka ale škodu způsobenou porušením předsmluvní povinnosti po vedlejší účastnici nepožadovala. Domáhala se zaplacení částky, o kterou byla oproti původnímu ujednání s vedlejší účastnicí navýšena cena díla ze závazkového vztahu mezi stěžovatelkou jako objednatelkou a novým zhotovitelem. Nebyla-li povinnost vedlejší účastnice uzavřít smlouvu o dílo zajištěna smlouvou o smlouvě budoucí, musela si být stěžovatelka dobře vědoma rizika neuzavření smlouvy. Úmyslné jednání vedlejší účastnice směřující ke způsobení majtkové újmy stěžovatelce vykazující znaky zákeřnosti, msty, bezohlednosti nebylo prokázáno.

5. K odvolání stěžovatelky byl uvedený rozsudek zrušen usnesením vrchního soudu ze dne 27. 10. 2016 sp. zn. 7 Co 115/2016-159 s tím, že posouzení otázky, zda došlo k platnému uzavření smlouvy o dílo, vyžaduje doplnění dokazování. Dovolání vedlejší účastnice proti posledně uvedenému usnesení bylo odmítnuto usnesením Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2017 č. j. 32 Cdo 1626/2017-182.

6. Ve věci tak znovu rozhodoval krajský soud, který rozsudkem ze dne 10. 7. 2019 č. j. 4 ECm 59/2011-412 rozhodl, že základ žalobního nároku na náhradu škody je opodstatněný. O výši tohoto nároku a o náhradě nákladů řízení mělo být rozhodnuto v konečném rozsudku. Podle krajského soudu vznikla smlouva o dílo tím, že jednatel vedlejší účastnice podepsal stěžovatelkou vystavený akceptační list. Poté, co vedlejší účastnice oznámila, že nehodlá zahájit práce, jí stěžovatelka dopisem ze dne 9. 8. 2011 oznámila, že odstupuje od uvedené smlouvy. Současně musela nahradit neúčast vedlejší účastnice jinou společností za méně výhodných cenových podmínek, v důsledku čehož byla cena za provedení díla navýšena o žalovanou částku.

7. Proti tomuto rozsudku podala odvolání vedlejší účastnice, o němž rozhodl vrchní soud rozsudkem ze dne 16. 6. 2020 č. j. 7 Cmo 196/2019-444 tak, že odvoláním napadený rozsudek změnil a žalobu zamítl. Podle jeho názoru podpisem akceptačního listu vedlejší účastnicí nedošlo k uzavření smlouvy o dílo, neboť se nesetkaly shodné projevy vůle obou smluvních stran. Úmyslem vedlejší účastnice nebylo uzavření smlouvy o dílo, ale předložení podkladů, nabídky k následnému vyjednávání o smlouvě o dílo, což bylo v textu akceptačního listu vyjádřeno. Vedlejší účastnice akceptační list podepsala, avšak s navrženými změnami, jejichž řešení mělo být provedeno ve smlouvě o dílo. K námitce stěžovatelky, že i kdyby nedošlo k platnému uzavření smlouvy, měla by mít právo na náhradu škody z titulu předsmluvní odpovědnosti, vrchní soud dodal, že mezi stranami nebyla

uzavřena smlouva o smlouvě budoucí, a tudíž vedlejší účastnice neměla povinnost smlouvu o dílo uzavřít a stěžovatelka si měla být tohoto rizika vědoma. Současně vrchní soud přisvědčil názoru krajského soudu, že náhrada škody, která vznikla porušením předšmluvní povinnosti, představuje zejména náklady, které byly vynaloženy v souvislosti s jednáním stran o uzavření smlouvy a přípravou návrhu smlouvy mezi stranami. V posuzované věci přitom o takovéto náklady nešlo.

8. V dovolání proti rozsudku vrchního soudu stěžovatelka vymezila předpoklady přípustnosti odkazem (za použití jeho plné citace) na § 237 občanského soudního řádu a formulovala následující otázky hmotného nebo procesního práva:

- Zda může být rozhodnutí odvolacího soudu pro účastníky překvapivé? (dále jen "otázka č. 1"),
- Zda může odvolací soud mezitímní rozhodnutí soudu prvního stupně ve prospěch žalobce změnit tak, že vydá pro žalobce zamítavé meritorní rozhodnutí, přestože nebyly provedeny veškeré důkazy navrhované žalobcem před soudem prvního stupně? (dále jen "otázka č. 2"),
- Zda podpisem obou smluvních stran na listině označované jako závazná objednávka a doručením takovéto listiny druhé smluvní straně dojde k uzavření závazkového vztahu? (dále jen "otázka č. 3"),
- Zda škodu vzniklou z titulu tzv. předšmluvní odpovědnosti je možné omezit pouze "zejména na náklady spojené a vynaložené při jednáních stran o uzavření smlouvy" a nemůže se jednat o rozdíl mezi cenou za dílo původně mezi stranami ujednanou a cenou, kterou byla nucena v důsledku neuzavření smlouvy ze strany jedné smluvní strany fakticky vynaložit? (dále jen "otázka č. 4").

9. Podle stěžovatelky se měl vrchní soud překvapivě odchýlit od svého původně prezentovaného názoru o tom, že vedlejší účastnice si je vědoma své vázanosti obsahem akceptačního listu. Tento závěr vyplynul z provedení dokazování. Nerespektování podpisu dvou podnikatelských subjektů na akceptačním listu, který obsahuje zákonné náležitosti smlouvy o dílo i řadu jiných smluvních ujednání, a připuštění možnosti, že jedna ze stran tuto smlouvu nehodlá plnit, zásadně narušuje právní jistotu účastníků řízení. Překvapivost rozhodnutí měla spočívat také v tom, že i když krajský soud rozhodl pouze mezitímním rozhodnutím o základu nároku a neprovedl tedy dosud všechny stěžovatelkou navrhované důkazy, vrchní soud jeho rozhodnutí změnil tak, že žalobu zamítl jako celek, čímž byla stěžovatelce odepřena možnost přezkumu rozhodnutí o žalobě a byla porušena zásada dvojinstančnosti civilního řízení.

10. Pro případ, že by dovolací soud dospěl k závěru, že smluvní vztah uzavřen nebyl, poukázala stěžovatelka na některá rozhodnutí Nejvyššího soudu týkající se předšmluvní odpovědnosti. Ta sice nebyla upravena v někdejší občanském nebo obchodním zákoníku, na chování potenciálních smluvních partnerů však dopadala obecná prevenční povinnost podle § 415 občanského zákoníku, jejíž porušení vedlo k odpovědnosti za škodu podle § 420 občanského zákoníku. Jednání obou smluvních stran vedlo v dané věci tak daleko, že stěžovatelka mohla legitimně očekávat, že vedlejší účastnice pro ni dílo vykoná, zvláště zavázala-li se v akceptačním listu k okamžitému zahájení požadovaných prací a k náhradě škody v případě jejich nevykonávání. Tím, že je následně nevykonala a odmítla podepsat listinu, kterou by došlo k novaci (resp. konkretizaci) závazku, porušila povinnost vyplývající z § 415 občanského zákoníku.

11. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2021 č. j. 32 Cdo 3401/2020-473 bylo dovolání stěžovatelky odmítnuto zčásti jako vadné, zčásti jako nepřipustné. Ve vztahu k otázkám č. 1 až 3 stěžovatelka neměla dostát požadavku na vymezení předpokladů přípustnosti dovolání, neboť nevymezila, který z nich se má vztahovat k jednotlivým předloženým otázkám. Otázky č. 1 a 2 byly vyhodnoceny jako námitky vad řízení, nezahrnující otázku procesního práva řešenou odvolacím soudem, a tudíž nejsou způsobitelným dovolacím důvodem. U otázky č. 3 stěžovatelka popisuje

konkrétní okolnosti daného případu, respektive ty z nich, které hodnotí jako pro sebe příznivé, a předkládá je jako otázku dosud neřešenou. Tím se domáhá přezkumu správnosti právního posouzení věci odvolacím soudem, aniž z hlediska obsahového učinila zadost požadavku na vymezení předpokladů přípustnosti dovolání.

12. Konkrétní předpoklad přípustnosti dovolání stěžovatelka nevymezila ani ve vztahu k otázce č. 4, která je otázkou hmotného práva. Ve své argumentaci o předsmluvní odpovědnosti odkazuje sice na některá rozhodnutí Nejvyššího soudu, avšak obecné závěry o odpovědnosti za porušení předsmluvní povinnosti, které z nich cituje, se předmětné otázky nedotýkají. Stěžovatelka argumentovala také tím, že jednání o uzavření smlouvy dospělo již tak daleko, že mohla legitimně očekávat vykonání díla vedlejší účastníci. Podle jejího názoru se měl vrchní soud u této právní otázky, jež byla v odůvodnění dovolání uplatněna vedle otázek č. 1 až 4 (podle Nejvyššího soudu šlo o samostatnou otázku, byť ji stěžovatelka takto neoznačila), odchýlit od judikturních závěrů dovolacího soudu. Nejvyšší soud nicméně uvedl, že uvedenou otázku vrchní soud vůbec neřešil a jeho rozhodnutí na jejím řešení nespočívá.

III. Argumentace stěžovatelky

13. Stěžovatelka nesouhlasí se závěrem Nejvyššího soudu, že nesplnila zákonnou podmínku přípustnosti dovolání. Otázky hmotného nebo procesního práva jí byly řádně a dostatečně určité specifikovány. Po dovolateli nelze požadovat přesné uvedení spisové značky rozhodnutí Nejvyššího soudu, na které je odkazováno, či citace z takového rozhodnutí. Postačí, plyne-li z obsahu dovolání, o jakou problematiku má jít. Z dovolání je zřejmé, že vrchní soud zcela pominul otázku předsmluvní odpovědnosti za škodu a touto se nezabýval, přestože daná problematika je Nejvyšším soudem judikována a komentářovou literaturou podrobně rozebírána. Rovněž překvapivost rozhodnutí byla Ústavním soudem i Nejvyšším soudem opakovaně řešena, a to tak, že není žádoucí. V dovolání stěžovatelka rozepsala, v čem shledává překvapivost, a tedy nesprávnost rozhodnutí. Pokud krajský soud rozhodl ve věci mezitímním rozhodnutím ve prospěch stěžovatelky, pak následná změna rozhodnutí vrchním soudem do podoby zamítnutí žaloby zcela zapadá do definice překvapivých rozhodnutí. Již tyto okolnosti opodstatňují závěr, že podmínky přípustnosti splněny byly.

14. Stěžovatelka se v dovolání obsáhle vyjádřila i k problematice kontraktačního procesu a výkladu projevu vůle, přičemž citovala spisovou značku rozhodnutí Nejvyššího soudu, které se touto problematikou zabývalo. Pokud následně stěžovatelka v dovolání rozvíjí polemiku o nelogičnosti závěru vrchního soudu týkající se tvrzeného neuzavření závazkového vztahu, je zřejmé, že vrchnímu soudu je v dovolání vyčítáno právě odchýlení se od rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, která se projevem vůle smluvních stran s přihlédnutím k následnému chování těchto účastníků zabývá. Nejvyšší soud uvedené skutečnosti přesto vyhodnotil jako nedostačující. Žádný z obecných soudů se tak zcela nezabýval podstatou celého sporu, ani nikdy neprovedl kompletní dokazování. Přesto ale byla žaloba stěžovatelky zamítnuta.

IV. Shrnutí řízení před Ústavním soudem

15. Soudce zpravodaj si pro účely tohoto řízení vyžádal spis vedený u krajského soudu pod sp. zn. 4 ECm 59/2011, s nímž koresponduje výše uvedené shrnutí, a vyzval účastníka a vedlejší účastníci řízení k vyjádření se k ústavní stížnosti.

16. Nejvyšší soud ve svém vyjádření ze dne 13. 9. 2021 shrnul závěry stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2017 sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16 (ST 45/87 SbNU 905; 460/2017 Sb.); všechna v tomto nálezu citovaná rozhodnutí Ústavního soudu jsou veřejně dostupná na <http://nalus.usoud.cz>), které se týkaly požadavku na řádné vymezení přípustnosti dovolání podle § 237 občanského soudního řádu. Vyplývá z nich, že Ústavní soud shledává přehnaně formalistickým požadavek na označení

judikatury dovolacího soudu spisovými značkami, požadavek na označení příslušné rozhodovací praxe takovým způsobem, aby bylo zřejmé, o které konkrétní judikaturní závěry jde, ovšem shledává plně legitimním. Názor prosazovaný stěžovatelkou, že postačí, když je zřejmé, o jakou problematiku jde (a nechť si tedy dovolací soud vyhledá příslušnou judikaturu sám), je se shora formulovanými závěry Ústavního soudu v evidentním rozporu.

17. Na věc rovněž nedopadají závěry nálezu ze dne 28. 11. 2017 sp. zn. I. ÚS 2119/17 (N 87/89 SbNU 319), podle nichž, má-li dovolatel za to, že se odvolací soud odchýlil od konkrétního rozhodnutí Nejvyššího soudu či Ústavního soudu, a Nejvyšší soud je naopak toho názoru, že dovolatelem citované rozhodnutí na daný případ nedopadá, nejde o vadu dovolání. Vzhledem k tomu, že stěžovatel v dovolání označil rozhodovací praxi pouze u otázky č. 4, lze jeho odkaz na shora uvedený nálezh vztáhnout ke způsobu, jakým se Nejvyšší soud v napadeném rozhodnutí vypořádal s touto otázkou. Nejvyšší soud skutečně dovodil, že stěžovatelem označená rozhodnutí se otázky č. 4 netýkají a odkaz na ně je tudíž nepřipadný. Dovolání však nepovažoval za vadné. Naopak výslovně uvedl, že požadavek vymezení předpokladu přípustnosti byl u této otázky splněn. U související otázky zahrnuté v argumentaci, jejímž prostřednictvím stěžovatel vymezil dovolací důvod, Nejvyšší soud uzavřel, že jde o otázku, kterou odvolací soud neřešil a na jejímž řešení jeho rozhodnutí nespočívá. Tuto skutečnost nevymezil jako vadu, pouze na jejím základě nemohl dospět k závěru o přípustnosti dovolání. Nejvyšší soud navrhl, aby Ústavní soud ústavní stížnost odmítl.

18. Vedlejší účastnice ve svém vyjádření ze dne 1. 10. 2021 se stručně vyjádřila k věcnému posouzení žaloby a zdůraznila, že akceptační list neobsahoval všechny potřebné náležitosti smlouvy o dílo podle občanského zákoníku. K jednotlivým otázkám uvedeným v dovolání konstatovala, že otázky č. 1 a 2 nejsou způsobilým dovolacím důvodem, ale námitkami vad řízení. Otázkou č. 3 se stěžovatelka domáhá přezkumu právního posouzení věci vrchním soudem, které pokládá za nesprávné. Tím ale nevymezuje předpoklad přípustnosti dovolání, nýbrž dovolací důvod. Otázku č. 4 pak vrchní soud neřešil a nelze tak na jejím řešení vystavět přípustnost dovolání. I podle vedlejší účastnice by ústavní stížnost měla být odmítnuta.

19. Stěžovatelka využila své možnosti reagovat na obě výše shrnutá vyjádření replikou ze dne 27. 10. 2021. Považuje za zarážející, že Nejvyšší soud v některých případech rozhodne o odmítnutí dovolání, jelikož nejsou dostatečně přesně konkretizovány otázky podle § 237 občanského soudního řádu a k těmto otázkám není náležitě citována judikatura Nejvyššího soudu, a v jiném případě, se kterým se právní zástupce stěžovatelky setkal v nedávné praxi, je v obsahu podání dovolatele Nejvyšším soudem svévolně nalezen a vykonstruován jakýsi domnělý dovolací důvod a dovolání je soudem vyhodnoceno jako důvodné, ačkoli v něm uvedené otázky nebyly vymezeny vůbec (stěžovatelka zde odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2019 č. j. 32 Cdo 3573/2018-370). Nejvyšší soud by jako vrcholný orgán obecných soudů měl postupovat předvídatelně a jeho rozhodovací praxe by měla vykazovat konstantnost, což v posuzované věci zcela absentuje. Stěžovatelka na podané ústavní stížnosti nadále trvá.

20. Protože od ústního jednání nebylo možné očekávat další objasnění věci, Ústavní soud rozhodl ve věci podle § 44 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), bez jeho nařízení.

V. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

21. Ústavní soud je příslušný k projednání návrhu. Ústavní stížnost byla podána oprávněným návrhovatelem, je přípustná (stěžovatelka neměla k dispozici další zákonné procesní prostředky k ochraně práva ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu), byla podána včas a splňuje i všechny zákonem stanovené náležitosti, včetně povinného zastoupení advokátem (§ 29 až 31 zákona o Ústavním soudu).

VI. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

22. Poté, co se Ústavní soud seznámil s argumentací stěžovatelky, vyjádřeními účastníka a vedlejší účastnice řízení a obsahem příslušného soudního spisu, s nímž koresponduje výše uvedené shrnutí, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

23. V řízení o ústavních stížnostech [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava"), § 72 a násl. zákona o Ústavním soudu] Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) přezkoumává rozhodnutí či postup orgánů veřejné moci jen z toho hlediska, zda jimi nedošlo k porušení ústavně zaručených základních práv a svobod.

24. Napadeným usnesením bylo rozhodnuto o odmítnutí dovolání stěžovatelky. Podle Nejvyššího soudu bránily projednání dovolání v části, která byla vymezena otázkami č. 1 až 3, jeho vady. Ve zbylé části vymezené otázkou č. 4 a některými částmi odůvodnění mělo být dovolání nepřipustné. Stěžovatelka s tímto posouzením nesouhlasí. Má za to, že dovolání obsahovalo veškeré zákonem stanovené náležitosti. Ústavní soud se proto musel zabývat otázkou, zda napadeným usnesením nedošlo k porušení jejího práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny následkem nesprávného posouzení obsahu dovolání.

25. Předně je třeba uvést, že podle § 237 občanského soudního řádu, není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

26. Jednou z povinných náležitostí dovolání podle § 241a odst. 2 občanského soudního řádu je vymezení důvodu dovolání, od něž se odvíjí rozsah přezkumu dovolacího soudu. Ustanovení § 241a odst. 1 první věty občanského soudního řádu stanoví, že dovolání je možné podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Podle § 241a odst. 3 občanského soudního řádu se dovolací důvod vymezení tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a vyloží, v čem spočívá jeho nesprávnost.

27. Dále § 241a odst. 2 občanského soudního řádu vyžaduje, aby bylo v dovolání vymezeno, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (podrobně k této náležitosti viz stanovisko pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16). Má-li se přípustnost dovolání odvíjet od § 237 občanského soudního řádu, nestačí jen odkázat na toto ustanovení. Z dovolání musí vyplývat, jaký je podle názoru dovolatele vztah judikatury Nejvyššího soudu k napadenému rozhodnutí. Účel tohoto požadavku spočívá v působení na dovolatele, resp. jeho advokáta, aby se ještě před podáním dovolání seznámil s relevantní judikaturou Nejvyššího soudu a následně zvážil, zda takovéto dovolání má šanci na úspěch. Zákonodárce tím reagoval na vysoký počet problematicky formulovaných dovolání. K jeho snížení mělo přispět, že se advokáti při zpracování dovolání budou muset odpovídajícím způsobem zabývat otázkou jeho přípustnosti [např. usnesení ze dne 26. 6. 2014 sp. zn. III. ÚS 1675/14, bod 8, nebo náleze ze dne 15. 3. 2017 sp. zn. II. ÚS 1966/16 (N 45/84 SbNU 527), bod 19]. Současně ale platí, že § 241a odst. 2 občanského soudního řádu nestanoví konkrétní způsob, jakým má být v dovolání předmětná náležitost vymezena. Toto vymezení z něj musí být seznatelné, může však být vyjádřeno v kterékoli jeho části, a to případně i na více místech [např. náleze ze dne 19. 11. 2015 sp. zn. I. ÚS 354/15 (N 198/79 SbNU 251), body 18 a 19, nebo náleze sp. zn. II. ÚS 1966/16, bod 22].

28. Ústavní soud přisvědčil závěrům Nejvyššího soudu, že v případě otázek č. 1 až 3 nebyly ze strany stěžovatelky vymezeny předpoklady přípustnosti dovolání. Z pouhého poukazu na znění § 237 občanského soudního řádu nelze dovodit vztah dosavadní rozhodovací činnosti dovolacího soudu k

dovoláním napadenému rozsudku. Tento vztah měl být přítom u každé z těchto otázek specifikován. Otázka č. 3 navíc směřuje k jinému právnímu posouzení na podkladu odlišného hodnocení skutkového stavu, omezujícího se na podpis akceptačního listu, jeho označení jako závazné objednávky a doručení akceptačního listu druhé straně, což rovněž brání tomu, aby založila přípustnost dovolání.

29. Nad rámec závěrů napadeného usnesení Ústavní soud podotýká, že z formulace otázky č. 1 nevyplývá, co přesně se rozumí zmíněnou "překvapivostí". Může směřovat k tomu, zda vrchní soud nezměnil "překvapivě" své hodnocení obsahu akceptačního listu. Zatímco totiž v usnesení č. j. 7 Cmo 274/2014-98 shledal splnění všech podstatných náležitostí smlouvy o dílo, v rozsudku č. j. 7 Cmo 196/2019-444 uvedl, že podpisem akceptačního listu se nesetkaly shodné projevy vůle obou smluvních stran, které by směřovaly k uzavření této smlouvy. V souvislosti s otázkou č. 2 pak mohla "překvapivost" vyvstat i u zamítnutí žaloby jako celku, ačkoli krajský soud rozsudkem č. j. 4 ECm 59/2011-412 rozhodl jen o základu nároku. Ani v jednom z uvedených případů nicméně nejde o překvapivost rozhodnutí, která by mohla mít za následek zkrácení ústavně zaručených práv stěžovatelky. Vrchní soud v usnesení č. j. 7 Cmo 274/2014-98 připustil, že podpisem akceptačního listu vedlejší účastníci mohli dojít k uzavření smlouvy o dílo. Z tohoto usnesení však stěžovatelka nemohla dovozovat definitivní závěr, že se tak stalo. K zodpovězení této otázky bylo třeba provést další dokazování. Právě na jeho základě vrchní soud později učinil závěr, že vůle obou smluvních stran k uzavření předmětné smlouvy nesměřovala. Stejně tak nelze vrchnímu soudu co do překvapivosti vytknout samotnou skutečnost, že za situace, kdy na základě provedených důkazů neshledal žalobu důvodnou co do jejího základu, rozhodl o jejím celkovém zamítnutí. Nebylo nezbytné, aby věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

30. Pokud jde o otázku č. 4, stěžovatelka pro případ závěru, že nedošlo k platnému uzavření smlouvy o dílo, uplatňovala svůj nárok na náhradu škody podle § 420 občanského zákoníku i z titulu předšmluvní odpovědnosti, kterou dovozovala z porušení § 415 občanského zákoníku. Za tímto účelem formulovala otázku, zda za takovouto škodu lze považovat i rozdíl mezi cenou za dílo původně mezi stranami ujednanou a cenou, kterou byla stěžovatelka nucena v důsledku neuzavření smlouvy vedlejší účastníci fakticky vynaložit. Učinila tak v návaznosti na závěr vrchního soudu, že o škodu vzniklou z titulu předšmluvní odpovědnosti jde v typově jiných případech. Rovněž odkázala na některá rozhodnutí Nejvyššího soudu, která obsahují obecné závěry o předšmluvní odpovědnosti. Protože není zřejmé, zda se vrchní soud měl od této rozhodovací praxe odchýlit, nebo zda tato rozhodovací praxe naopak vypovídá o tom, že předmětná otázka nikdy nebyla řešena, ani v tomto případě nebylo řádně vymezeno, v čem stěžovatelka spatřuje splnění podmínek přípustnosti dovolání.

31. Ústavní soud přesto zastává názor, že uvedenou otázku je třeba s ohledem na její obsahovou souvislost posuzovat společně s jinou stěžovatelkou uplatněnou otázkou hmotného práva, zda v posuzované věci dospělo jednání o uzavření smlouvy tak daleko, že mohla legitimně očekávat vykonání díla vedlejší účastníci. U této otázky stěžovatelka odkázala na stejná rozhodnutí Nejvyššího soudu s tím, že vrchní soud se měl odchýlit od v nich uvedených obecných závěrů o předšmluvní odpovědnosti. Nejvyšší soud u této otázky shledal všechny náležitosti dovolání, jejímu posouzení však mělo bránit, že vrchní soud se legitimním očekáváním vůbec nezabýval. Podle Ústavního soudu ale tento závěr nemůže obstát za situace, kdy stěžovatelka ve svých odvoláních právní otázku existence jejího legitimního očekávání opakovaně uplatňovala.

32. Jak vyplývá z odvolání stěžovatelky, které podala proti rozsudku krajského soudu č. j. 4 ECm 59/2011-130 (stejnou argumentaci ale uplatnila již v odvolání proti rozsudku krajského soudu č. j. 4 ECm 59/2011-64), stěžovatelka navrhla pro případ, že by obecné soudy považovaly smlouvu o dílo za neplatnou, posoudit jí uplatněný nárok jako náhradu škody z titulu předšmluvní odpovědnosti, která měla vzniknout nerespektováním jejího legitimního očekávání. Stěžovatelka se domnívala, že jednání

o uzavření smlouvy o dílo dospělo tak daleko, že mohla legitimně očekávat vykonání požadovaných prací vedlejší účastníci. Ta se totiž v akceptačním listu zavázala, že je okamžitě zahájí, jakož i k náhradě škody v případě jejich nevykonání. Na uvedenou argumentaci ale vrchní soud výslovně nereagoval. Ve shodě s krajským soudem uvedl, že náhrada škody, která vznikla porušením předšmluvní povinnosti, představuje zejména náklady, které byly vynaloženy v souvislosti s jednáním stran o uzavření smlouvy a přípravou návrhu smlouvy mezi stranami. Požaduje-li ale stěžovatelka po vedlejší účastníci náhradu škody představující částku, o niž byla navýšena cena díla, pak podle vrchního soudu nejde o náklady marně vynaložené v důsledku specifických požadavků druhé strany při jednání o uzavření smlouvy, kterých se týká předšmluvní odpovědnost.

33. Ústavní soud konstatuje, že přípustnost dovolání není bez dalšího vyloučena, jestliže stěžovatelka vymezila předpoklady přípustnosti dovolání v souladu s § 241a odst. 2 občanského soudního řádu prostřednictvím otázky hmotného nebo procesního práva, na které závisí (resp. v případě jejího zohlednění mělo záviset) rozhodnutí odvolacího soudu a která byla uplatněna v odvolání, odvolací soud se s ní však nevypořádal nebo ji vypořádal jen fakticky (mlčky) tak, že zaujal právní názor, z něhož lze odpověď na uvedenou právní otázku nepřímou dovodit. Nejvyšší soud musí v takovéto situaci posoudit, zda rozhodnutí odvolacího soudu není v příslušné části nepřezkoumatelné, což by zakládalo důvod vyhovění dovolání pro nemožnost posoudit jeho přípustnost z hledisek § 237 občanského soudního řádu. Nepůjde-li o tento případ, a tudíž odvolací soud se s předmětnou otázkou fakticky vypořádal, pak skutečnost, že v odůvodnění rozhodnutí není tato otázka výslovně zmíněna, nemůže bránit jejímu zodpovězení při rozhodování o přípustnosti dovolání.

34. Bylo povinností Nejvyššího soudu posoudit, zda závěry vrchního soudu týkající se předšmluvní odpovědnosti mohou být považovány za faktické vypořádání argumentace stěžovatelky v tom smyslu, že stěžovatelka žádné legitimní očekávání na plnění podle akceptačního listu, z něhož by mohla dovozovat předšmluvní odpovědnost vedlejší účastnice, nemá. Bylo-li by tomu tak, stěžovatelka měla dostat odpověď na jí předloženou otázku, byť by šlo jen o součást kvazimeritorního posouzení dovolání při posuzování jeho přípustnosti z hledisek § 237 občanského soudního řádu. Teprve bylo-li by legitimní očekávání stěžovatelky dáno, mělo by smysl uvažovat o tom, zda jeho nerespektování mohlo vést ke vzniku nároku na zaplacení částky uplatněné žalobou z titulu předšmluvní odpovědnosti. Výsledkem posouzení Nejvyššího soudu ale může být i to, že žádné takovéto faktické vypořádání neshledá. Za této situace by argumentace stěžovatelky zůstala vrchním soudem nevypořádána a dovoláním napadený rozsudek by byl v této části nepřezkoumatelný.

35. Z napadeného usnesení je patrné, že Nejvyšší soud se takovémuto posouzení vyhnul poukazem na to, že dovoláním napadený rozsudek vrchního soudu otázku legitimního očekávání neřeší, aniž by zohlednil, že stěžovatelka ji ve svých odvoláních opakovaně uplatňovala a že tato otázka mohla být relevantní pro výsledek řízení. Tím stěžovatelce v rozsahu této otázky odepřel přezkoumání uvedeného rozsudku vrchního soudu, pro který jinak byly splněny zákonné podmínky, v důsledku čehož napadeným usnesením bylo porušeno základní právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Vzhledem k tomuto závěru považoval Ústavní soud za nadbytečné zabývat se ostatními námitkami stěžovatelky.

VII. Závěr

36. Ústavní soud uzavřel, že napadeným usnesením bylo porušeno základní právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Podle § 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu proto vyhověl její ústavní stížnosti (výrok I) a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu toto rozhodnutí zrušil (výrok II). Bude povinností odvolacího soudu, aby vázán právním názorem Ústavního soudu vysloveným v tomto nálezu (čl. 89 odst. 2 Ústavy) znovu posoudil přípustnost dovolání. Ústavní soud tímto nijak nepředvídá závěr, zda ve věci stěžovatelky byly splněny zákonem stanovené podmínky přípustnosti dovolání.

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)